

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра теорії та історії світової літератури

КУРСОВА РОБОТА
з історії зарубіжної літератури

на тему: «Інтермедіальний ракурс художнього тексту: взаємодія літератури і кіно»

Студентами 3 курсу

групи МЛа 01-21

напряму підготовки 6.020303

спеціальності 035 Філологія

Матченко В.О

Керівник: професор кафедри теорії та історії
світової літератури Шульгун М. Е.

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ЄКТС _____

Члени комісії:

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

м. Київ – 2023 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ІНТЕРМЕДІАЛЬНОСТІ	5
1.1. Синтез мистецтв: взаємодія літератури і кіно	5
1.2. Порівняння теорій інтермедіальності	7
1.3. Роль та зачення інтермедіальності в сучасному культурному контексті	10
Висновки до Розділу I	13
РОЗДІЛ II. ІНТЕРМЕДІАЛЬНИЙ АНАЛІЗ НА ОСНОВІ КНИГИ Ф.С. ФІЦДЖЕРАЛЬДА «ВЕЛИКИЙ ГЕТСБІ» ТА ЇЇ ЕКРАЇНІЗАЦІЇ РЕЖИСЕРОМ Б. ЛУРМАННОМ	14
2.1. Історія створення та контекст екранізації	14
2.2. Інтермедіальні маркери	15
2.3. Аналіз ключових елементів кінематографічної адаптації	18
2.4. Вплив інтермедіального перетворення на загальний контекст	22
Висновки до Розділу II	23
ВИСНОВКИ	24
RESUME	26
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	27

ВСТУП

Актуальність теми: У сучасному світі інтермедіальність¹, особливо літератури та кіно, стає все більш популярною. Зростання кіноіндустрії та популярність екранізацій літературних творів підкреслюють необхідність вивчення їх взаємодії та впливу.

Вивчення взаємодії між літературою та кіно може допомогти прояснити глибину творчого процесу, характеристики текстової трансформації та зрозуміти вплив культурного та технологічного контекстів на процес. Вивчення цієї теми допомагає розкрити не лише естетичні аспекти взаємодії мистецтв, а й важливі соціокультурні, ідеологічні та психологічні аспекти, які впливають на індивідуальне сприйняття та формування суспільної свідомості.

Інтермедіальний аналіз проводитиметься на матеріалах роману Ф.С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі» та екранізації австралійського режисера Б. Лурманна.

Ступінь розробленості: У своїх працях вже звертали увагу на проблему текстової трансформації в кіноадаптації такі автори, як:

– Сеймур Чатмен (американський кіно- та літературний критик) у своїй роботі «Що можуть романи, чого не можуть фільми (і навпаки)», де сказано (Chatman, 1980): «...будь-яка розповідь може бути актуалізована будь-яким засобом...», «...розповідні фільми зазвичай не дають часу, щоб зупинитися на багатьох деталях», «...фільм взагалі не описує, а лише представляє», «... у письмових текстах автор має більше свободи та гнучкості, ніж режисер у фільмі, хоча режисер може викликати емоції та візуальне чуття, створюючи емоційну перспективу для персонажа...»;

– Нікоряк Н. та Матійчак А. у своїй статті «Інтермедіальність як жанрова домінанта сценарію», де представляє синтез двох видів мистецтва (літератури та кіно), але водночас активно апелює до інших мистецтв: живопису,

¹Інтермедіальність – особливий тип внутрішніх текстових зв'язків у художньому творі, заснований на взаємозв'язках мови різних видів мистецтв (літератури, живопису, музики, кіномистецтва тощо) (Пешкова, 2019).

скульптури, театру, музики та, інтертекстуально, до літератури (Nikoriak & Matiychak, 2022);

– Кубільо Паньягуа Рут у своїй роботі «Інтермедіальність у 21 столітті», де детально розглянуто способи вираження та наслідки концепції інтермедіальності (Cubillo Paniagua, 2013);

– Агнес Пето у своїх курсах та семінарах, публікаціях та дослідницьких проектах вивчала сферу наукових інтересів: інтермедіальність та саморефлексивність у кіно, теорія співвідношення слова та зображення, кіно та інші мистецтва (Pethő, 2011);

– Єнс Шрютер у своїй статті «Дискурси та моделі інтермедіальності», де виділяє чотири моделі дискурсу (Schröter, 2011).

Об'єкт дослідження: Взаємодія літератури та кіно, що базується на науковому знанні про інтермедіальність.

Предмет дослідження: Специфіка взаємодії літературного тексту та кіно-екранізацій у контексті інтермедіального підходу.

Мета дослідження: Розуміння та з'ясування процесу взаємодії між літературою та кіно та виявлення їхнього впливу на сучасну культурну парадигму.

Завдання дослідження: Аналіз художнього синтезу у контексті інтермедіальності, порівняння теорій про це явище, вивчення ролі та значення інтермедіальності в сучасних культурних контекстах, проведення інтермедіального аналізу на основі роману Ф.С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі» та екранізації австралійського режисера Б. Лурманна.

Теоретико-методологічна основа дослідження: Літературний аналіз, порівняльний аналіз тексту, кінематографічний аналіз та інтертекстуальний аналіз. Праці авторів, що було наведено вище, будуть використані для дослідження.

Структура курсової роботи: курсова робота складається з вступу; двох розділів, що поділені на підрозділи; висновків; резюме англійською мовою та списку використаної літератури.

РОЗДІЛ І

ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ІНТЕРМЕДІАЛЬНОСТІ

1.1. Синтез мистецтв: взаємодія літератури і кіно

Синтез мистецтв, як явище, є важливим аспектом сучасної культури і мистецтва. Це поняття відображає тенденцію до поєднання різних мистецьких дисциплін і форм в одному творі або проєкті. Одним із ключових понять у сфері синтезу мистецтв є інтермедіальність.

Інтермедіальність означає взаємодію між різними видами мистецтва, такими як музика, театр, живопис, література, кіно, танець та інші. Поняття «інтермедіальність» запропонував А. Ханзен-Льове, німецько-австрійський літературознавець, у своїй роботі «Проблема кореляцій словесного та зображального мистецтв на прикладі російського модерну» (1983). Хоча перше вжиття терміну «intermedia» у 1965 році Д. Хіггінсом вказує на початок цілісного підходу до мистецтва, де різні види творчості починають співіснувати та взаємодіяти один з одним. Це відкриття сприяло змінам у сприйнятті мистецтва як чогось більш цілісного та інтердисциплінарного (Циховська, 2014).

Посилання Д. Хіггінса на твори С. Т. Кольріджа також є цікавим, оскільки це свідчить про продовження ідеї «intermedia» в історії мистецтва. Використання Кольріджем терміну «intermedium» у 1812 році з його оригінальним значенням «посередник» вказує на те, що ідея взаємозв'язку різних форм мистецтва має коріння у відомих літературних традиціях, які дійшли до нас через віки (Циховська, 2014).

Хоча термін «інтермедіальність» став популярним у ХХ столітті, концепція синтезу мистецтв існувала вже в античних часах. У давньому світі синтез мистецтв був досить поширеним явищем, навіть якщо термін «інтермедіальність» не використовувався в тому сенсі, як ми його розуміємо сьогодні. У античній Греції, наприклад, поезія часто супроводжувалася музикою та танцями під час різноманітних вистав і фестивалів. Один із найвідоміших

прикладів цього - давньогрецькі трагедії, де словесне мистецтво поєднувалося з музичним супроводом і хореографією.

У середньовіччі також існували приклади синтезу мистецтв. Наприклад, у музиці та живописі релігійних тем часто використовувалися спільні мотиви та сюжети, що створювало сприятливе середовище для взаємодії різних видів мистецтва.

Термін «інтермедіальність» походить від латинського слова «intermedia», що означає «міжмедійний» або «поміжмедійний». У контексті мистецтва та культури, інтермедіальність вказує на взаємозв'язок та взаємодію різних медійних форм і виразів, таких як музика, театр, кіно, живопис, література та інші.

У вітчизняному літературознавстві можна зустріти інше тлумачення від В. Просалової: «Інтермедіальність – це спосіб кореляції мистецьких явищ, наявність у художньому творі елементів, транспонованих з інших видів мистецтва» (Просалова, 2014).

Також можна розглядати цей концепт відносно теорії інтертекстуальності, якщо розглядати термін «текст» як будь-який знаковий комплекс, що робить можливим вважати творами музику, кіно, живопис, скульптуру та ін.

На основі аналізу джерел (Дубініна, 2014) стало очевидним, що на початку ХХ століття дослідники виявили конвергенцію літератури і кіно, яка була ексцентричним явищем для прози 20-30-х років. Будь-який художній текст, виражений мовними засобами в нерозривній єдності змісту і форми, відображає авторський задум і культурне середовище, репрезентує історичну епоху, створює образи героїв і розкриває людські цінності, моделюючи дійсність.

Будь-яке мистецтво має відмінності у структурному наповненні та побудові художньої мови, але в усі часи вони утворюють ансамбль зі спільним вектором руху.

Проте слід уникати спрощень та перебільшень у взаємодії між літературою та іншими напрямками мистецтва ХІХ-ХХ ст. Зростання впливу літератури водночас викликало опір, який виявлявся в прагненні подолати так званий «літературизм» і повернутися до засобів і форм художнього вираження.

У 20-30-х роках ХХ століття відбулася взаємодія літератури і кіно, яка призвела до того, що режисери шукали засоби кіно-поетики в мові поезії, а сама кіно-поетика вплинула на творчість багатьох поетів і прозаїків. письменників, що свідчить про бінарний зв'язок.

На думку Д. Наливайка, беззаперечний пріоритет у вивченні взаємодії кіно та літератури належить американській компаративістиці, яка встановила, що романи ХХ століття побудовані так, що вони просто «рвалися на екран» (Циховська, 2014).

Багато дослідників розглядали фільми режисерів ХХ ст. як новий експериментальний рівень: у них розвивалася образна система й екранна поетика, що характеризуються справжнім національним колоритом, заснованим на народних культурних традиціях.

1.2. Порівняння теорій інтермедіальності

Існує ряд різних теорій та підходів до вивчення інтермедіальності, запропонованих різними вченими, які вказують на різні аспекти цього явища. Розглядати інтермедіальність з різних ракурсів дозволяє краще розуміти її сутність та вплив на мистецтво та культуру. Кожна теорія пропонує свій унікальний погляд на те, як взаємодіють різні медії в творчому процесі та як це впливає на сприйняття аудиторією.

У теорії Енса Шрьотера підходи є синтетичними, формальними, онтологічними та трансформаційними, що вказує на бажання об'єднати різноманітні аспекти інтермедіальності в єдину систему. Енс Шрьотер зосереджується онтологічних та формальних аспектах інтермедіальності.

1) Синтетична інтермедіальність описує процес «злиття» різних медіа в супермедіа.

2) Формальна (трансмедійна) інтермедіальність ґрунтується на формальних структурах, що є характерними для різних медіа, а не обмеженими лише одним з них.

3) Трансформаційна інтермедіальність фокусується на перетворенні одного медіа в інше у процесі репрезентації.

4) Онтологічна інтермедіальність передбачає, що медіа завжди вже існують у відношенні до інших медіа, вказуючи на широке поширення інтермедіальних відносин (Schröter, 2011).

Підходи Ірини Раєвської спрямовані на медіатранспозицію, медіакомбінацію та інтермедіареференції, що може вказувати на вивчення взаємозв'язку різних медіа в мистецькому контексті. Ірина Раєвська акцентує увагу на взаємозв'язку різних медіа.

Ірина Раєвські визначає три категорії інтермедіальності, які можна узагальнити наступним чином:

1) Медіа-транспозиція: перетворення медіа-продукту (літературного тексту, фільму) у інший медіум (екранізація, новелізація). Це передбачає трансформацію «оригінального» тексту або фільму у «джерело» для нового медіуму.

2) Поєднання медіа: об'єднання традиційних медіа з мультимедіа та новими технологіями.

3) Відсилання до інших медіа: згадування фільму в тексті або використання кінематографічних прийомів у літературі (Cubillo Paniagua, 2013).

Підходи Вернера Вольфа орієнтовані на трансмедіальність і інтермедіальну референцію, що свідчить про увагу до взаємодії між різними видами мистецтва та медіа.

Вернер Вольф аналізує співвідношення між різними формами мистецтва та медіа, зосереджуючись на їх взаємодії для створення нових виразних способів. Він досліджує, як ця взаємодія може мати місце на різних рівнях, від співіснування різних медіа в одному творі до ситуацій, коли один вид мистецтва посилається на інший для творення нових значень і концепцій (Wolf, 2002).

Сеймур Чатмен досліджує взаємодію між літературою і кіно, яка проявляється у спільній тематиці, елементах сюжету та емоційному впливі. Він звертає увагу на аспекти сюжетної та емоційної зв'язаності між цими двома видами мистецтва, а саме на те, як обидва медіуми можуть співіснувати і

взаємодіяти, підкреслюючи ключові моменти сюжету та емоційні відтінки. Його підхід спрямований на розуміння того, як ці дві форми мистецтва взаємодіють між собою, створюючи цілісну та змістовну естетичну спільність для глядачів і читачів (Chatman, 1980).

Нікоряк Н. та Матійчак А. звертають увагу на жанрову домінанту сценарію, що передбачає взаємодію між літературними та кінематографічними текстами. Їхній підхід більше орієнтований на структурні та жанрові аспекти цієї взаємодії, досліджуючи як різні жанри та структурні елементи впливають на сприйняття та інтерпретацію творів. Вони аналізують, як жанрові особливості кожного медіуму впливають на те, яким чином літературний матеріал перетворюється в кінематографічний сценарій, і навпаки, як кіноадаптація може впливати на сприйняття та трактування оригінального тексту (Nikoriak & Matiychak, 2022).

Теорія Кубільо Паньягуа Рута розглядає інтермедійні зв'язки як частину культурного контексту та досліджує способи взаємодії різних форм мистецтва та впливу одна на одну. Ця концепція охоплює широкий спектр аспектів інтермедіальності та розглядає їх у контексті загальної культурної динаміки, щоб забезпечити глибше розуміння взаємного впливу різних форм мистецтва (Cubillo Paniagua, 2013).

Агнес Пето досліджує співвідношення слова та зображення, а також взаємодію кіно з іншими мистецтвами. Її підхід свідчить про більш універсальне розуміння інтермедіальності, яке охоплює різноманітні аспекти мистецтва. Вона аналізує, як використання мови і образів у кіно може співіснувати та взаємодіяти з іншими мистецькими формами, такими як музика, театр, живопис, інсталяції та інші. Це дослідження розкриває, як кіно може впливати на сприйняття і розуміння мистецтва загалом, формуючи більш глибоку і виразну спільність між різними видами творчості. На основі її досліджень можна зрозуміти, що інтермедіальність уявляється як не лише зв'язок між літературою та кіном, а й як широкий простір для творчого діалогу між різними мистецькими формами та медіа (Pethő, 2011).

У контексті порівняння теорій інтермедіальності, важливо відзначити, що кожен з вчених має свій унікальний підхід до розуміння інтермедіальних взаємозв'язків, звертаючи увагу на різні аспекти та аспекти впливу мистецтва та медіа одне на одного. Наприклад, підхід Сеймура Чатмена фокусується на взаємодії між літературою та кіно, тоді як Кубільо Паньягуа Рут досліджує способи вираження інтермедіальності у культурному контексті.

В цілому, порівняння класифікаційних підходів у теорії інтермедіальності свідчить про різноманітність інтерпретацій цього явища та важливість розгляду його з різних точок зору для більш глибокого розуміння його сутності та впливу на мистецьку сферу.

1.3. Роль та зачення інтермедіальності в сучасному культурному контексті

Інтермедіальність відіграє важливу роль у сучасному культурному контексті, оскільки полегшує взаємодію між різними формами мистецтва, а саме:

- Стимулює креативність та інновації: Інтермедіальність сприяє поєднанню різних форм мистецтва та медіа, стимулюючи креативність та розвиток інноваційних підходів до культури. Він дає змогу художникам і творцям експериментувати з різними формами медіа та перетворювати їх на нові способи вираження;

- покращення взаєморозуміння та міжкультурної взаємодії: посередництво сприяє взаємодії між різними культурами та традиціями через спільні проекти та обмін ідеями. Це допомагає розширити культурний кругозір і об'єднати різні спільноти через творчість і спільне оцінювання мистецтва;

- розширення аудиторії та сприяння доступності: інтермедіальність дозволяє створювати твори, які можуть сприймати та розуміти інша аудиторія незалежно від її культурних уподобань чи досвіду. Це робить художні та культурні цінності більш доступними та привабливими для громадськості;

– відкриває нові можливості для аналізу та рефлексії: інтермедіальність стимулює критичне та аналітичне мислення, яке, у свою чергу, вимагає розуміння взаємодії різних форм мистецтва та медіа. Це дозволяє глибше проникнути в культурні явища та сприяє відкриттю нових рівнів значення та інтерпретації.

Наприклад інтермедіальність між кіно та літературою в країнах Азії відіграє неабияку роль у становленні культурного простору та відображає унікальні аспекти місцевих традицій та сучасної ідентичності. Наприклад:

– Японія: в японській культурі перетин між кіно та літературою проявляється багатьма способами, включаючи адаптацію романів або манги у фільми та аніме. Японська література, особливо манга, має великий вплив і взаємодію з кінематографом, допомагаючи створювати унікальні твори, які привабливі для вітчизняної та міжнародної аудиторії.

– Південна Корея: Інтермедіальність між кіно та літературою також широко поширене в корейській культурі. Корейські романи часто екранізують у фільмах і телесеріалах, допомагаючи розширити аудиторію та популяризувати як літературні, так і кінематографічні твори.

– Китай: у китайській культурі інтермедіальність між кіно та літературою є багато жанрів, зокрема кінематографічні епоси, екранізації класичних китайських романів та екранізації літературних творів. сучасне дослідження. Китайські фільми та серіали часто використовують літературні приклади як основу для створення привабливих і відомих кінематографічних продуктів. Усі ці приклади показують, що інтермедіальність між кіно та літературою в Азії є яскравим і різноманітним явищем, яке сприяє вивченню культурної спадщини та створенню нових, захоплюючих творів мистецтва (*Film adaptation of Chinese literature (practice) | Khan Academy*, б. д.).

Роль та важливість інтермедіальності в сучасному культурному контексті Південної Кореї та Китаю виражається через адаптацію оповідань, романів, новел та інших літературних творів. Дорами, що створені за мотивами цих творів, дають глядачеві можливість відчувати різні варіанти розвитку сюжету, в тому числі й ті, що іноді відрізняються від оригінальної кінцівки книги. Це дає можливість

глядачам по-іншому поглянути на події та героїв, а також порівняти акторів та трактування ролей. Часто китайські серіали стають джерелом натхнення для створення ремейків в інших країнах, а також служать джерелом натхнення для створення нових кінопроектів. У свою чергу, цей посередник сприяє культурному обміну та розумінню різних аспектів сучасного суспільства через мистецтво.

Співпраця між телевізійними серіалами та потоковими платформами, такими як Netflix на основі літературних творів, має кілька переваг:

- драми на основі літературних творів, доступні на міжнародних платформах, допомагають глядачам з різних країн краще зрозуміти та оцінити культурні особливості та традиції країни, в якій було створено фільм. Це допомагає покращити міжкультурне розуміння та взаємодію;

- у деяких випадках випуск серіалу на Netflix може підвищити інтерес до оригінальних книг або романів, заснованих на сюжеті фільму. Після перегляду фільму глядачі можуть захотіти більше дізнатися про вихідний матеріал, що може сприяти популяризації літературних творів і залученню нових читачів;

- іноді вихід телесеріалів за мотивами літературних творів може стати додатковим стимулом для видавництва запускати нові твори, які відповідають смакам аудиторії. Це сприяє розвитку літературної галузі та популярності нових творів серед читачів.

Висновки до Розділу I

Інтермедіальність відіграє важливу роль у сучасному культурному ландшафті, оскільки полегшує взаємодію між різними формами мистецтва, допомагає стимулювати творчість та інновації, покращує різноманітне розуміння культури, розширює аудиторію та забезпечує доступ, а також відкриває нові можливості для аналізу та роздумів.

Взаємодія між кіно та літературою в країнах Азії відображає унікальні аспекти місцевих традицій та сучасної ідентичності.

Співпраця між телесеріалами та потоковими платформами, такими як Netflix, на основі літературних творів має низку переваг, таких як покращення міжкультурного взаєморозуміння, підвищення доступності контенту для широкої аудиторії, підвищення інтересу до оригінальних книг та стимулювання розвитку літератури. Відмінності між різними адаптаціями можна знайти в різних підходах до відтворення матеріалу книги та інтерпретації сюжету на екрані.

РОЗДІЛ II

ІНТЕРМЕДІАЛЬНИЙ АНАЛІЗ НА ОСНОВІ КНИГИ Ф.С. ФІЦДЖЕРАЛЬДА «ВЕЛИКИЙ ГЕТСБІ» ТА ЇЇ ЕКРАЇНІЗАЦІЇ РЕЖИСЕРОМ Б. ЛУРМАННОМ

2.1. Історія створення та контекст екранізації

Історія створення та передісторія екранізації роману Френсіса Скотта Фіцджеральда «Великий Гетсбі» режисера База Лурмана є однією з найцікавіших екранізацій класичних творів. Фіцджеральд – представник «нової американської прози», що розкриває втрачене покоління і відображає капіталістичну дійсність епохи. Роман став відомим завдяки своїй унікальній темі – стосунки, оповиті атмосферою величі та втрати. Це не лише історія кохання, а й портрет американського суспільства та його ілюзій у період після Першої світової війни.

Екранізація роману База Лурмана 2013 року отримала широке визнання, підвищивши популярність книги та залучивши нових читачів. Лурман вдало передає атмосферу роману, зберігаючи його основні теми та символіку. Сцени вечірки в домі Гетсбі стають центральною частиною фільму, помітно поєднуючи елементи 1920-х років із сучасною музикою, надаючи фільму відчуття сучасності.

Роман «Великий Гетсбі» був екранізований не один раз, принаймні чотири екранізації, починаючи з 1926 по 2000 рік. Деякі з цих версій, наприклад, випущені в 1974 і 2000 роках, отримали визнання та нагороди за свою акторську гру та виконавське мистецтво. Режисери кожної інтерпретації відрізняються підходом до створення фільму, наприклад: Роберт Марковіц починає свою версію в кінці роману, щоб показати смерть Гетсбі з перших хвилин, коли інші режисери залишають цю сцену до останньої. Баз Лурманн, режисер останньої кіноінтерпретації, зацікавився романом після виходу одного з попередніх фільмів, але спочатку не зрозумів його інтерпретації. Однак пізніше він знайшов натхнення, спілкуючись з іншими професіоналами кіноіндустрії. Отже, історія інтерпретації фільму «Великий Гетсбі» свідчить про постійний інтерес до цього

роману та його актуальність у різні часи. Кожна інтерпретація має свої особливості, і режисери створюють власні інтерпретації та відтворення історії та образів, щоб збагатити розуміння глядачами цієї класики.

Готуючись до роботи над «Великим Гетсбі», Баз Лурман дуже зацікавився творчістю Фіцджеральда та епохою, яку він зобразив. Його дослідження охоплювали різноманітні джерела, зокрема відвідини Лонг-Айленда, де розгортаються дії роману, і заглибились у всю літературну спадщину письменника. Також важливою є лекція «Lower East Side History Project», про гангстеризм у Нижньому Іст-Сайді 1920-х років, яка забезпечила цінний контекст для зйомок.

Крім того, Лурман намагався відтворити спосіб життя Фіцджеральда і його дружини Зельди, що пізніше виявилось найцікавішою частиною їхньої роботи. Такий підхід дозволив Лурману та його команді краще зрозуміти місце дії та атмосферу роману, що знайшло відображення в їхній роботі над фільмом. Його дослідницький підхід і глибоке розуміння творчості Фіцджеральда допомогли Лурману створити цю вражаючу та автентичну екранізацію «Великого Гетсбі».

2.2. Інтермедіальні маркери

Інтермедіальні маркери є ключовими елементами, які вказують на взаємозв'язок книги Ф.С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі» та її екранізацією режисера Б. Лурмана. Ці маркери відображають перехід інформації, елементів сюжету, атмосфери та стилю з одного медіаформату до іншого. Серед інтермедіальних ознак, які можна побачити у цьому контексті (Vasetska & Ostapenko, 2020, Фіцджеральд, 1982):

- атмосфера часу: обидві роботи, і книга, і фільм передають атмосферу епохи джазу і безтурботних 1920-х років. Це показано через музику, костюми персонажів, декорації та загальний стиль фільму;

– відображення персонажів: персонажі обох версіях відтворюють основні риси і атрибути, властиві книжці. Наприклад, Гетсбі в образі Леонардо Ді Капріо відтворює в Дейзі його загадковість, багатство та бажання.

– візуальні елементи: у фільмі використані відомі зображення та сцени з книги, відтворені їхній зовнішній вигляд та стиль у кінофільмі. Наприклад, вечірка у будинку Гетсбі або зображені краєвиди.

– інтертекстуальні посилання: фільм може містити посилання на книгу через діалоги, сцени або дії персонажів, які нагадують ключові події або моменти оригінального твору.

– елементи сюжету: ключові елементи сюжету, такі як кохання Гетсбі та Дейзі, зрада, багатство та пошук особистості, зберігаються в обох медіаформатах.

– символізм: символізм, властивий книзі, може бути відтворений у фільмі за допомогою відповідних образів, метафор та образів. Ці інтермедіальні маркери показують, що екранізація «Великого Гетсбі» режисера Б. Лурмана вдало передає основні елементи та атмосферу книги Ф.С. Фіцджеральда, що створює нові візуальні та аудіовізуальні враження для глядачів.

У аналізі було розглянуто роль Ніка Керравея як оповідача та одного з головних героїв роману «Великий Гетсбі» та його екранізації режисера База Лурмана. Зокрема, ми бачимо, що в романі Фіцджеральда Нік виступає як оповідач і один із центральних персонажів, але Лурманн змінив форму оповідання, зробивши Ніка не лише наратором, а й письменником, який активно бере участь у подіях та їх поведінці. відтворення. Це свідчить про постмодерністську спрямованість екранізації, оскільки автор імпліцитно зображений як один із головних героїв, що характерно для постмодерної літератури.

Слід зазначити, що монолог Ніка є прологом як до роману, так і до фільму. Цей уривок монологу режисер використав у фільмі, щоб допомогти глядачам глибше поринути в атмосферу «Великого Гетсбі». Баз Лурманн намагався відтворити цю цитату з глибоким змістом, зберігаючи її ефективність.

Таким чином, роль Ніка Керравея як оповідача та письменника стала ключовим елементом у інтерпретації Базом Лурманом «Великого Гетсбі», додавши нових вимірів до розуміння твору та адаптувавши його до кіноформи.

Аналізуючи зміни, які Баз Лурманн вніс у цитати з роману Фіцджеральда для екранізації «Великого Гетсбі», виявляється, що він зберіг головне повідомлення поради — утримуватися від упереджених суджень відносно інших людей. Це допомагло зберегти значущу цінність оригінального тексту в новому контексті.

Лурман також вдало застосував риси постмодерної літератури, додавши події після основного сюжету, зробивши аудиторію ще більш відкритою для долі головних героїв. Показуючи стан Ніка після смерті Гетсбі, він передає відчуття втрати та розчарування, які переживає Нік. Такий підхід дозволяє глибше зрозуміти героїв та їхні внутрішні конфлікти.

Крім того, він вдало підкреслює особливості Ніка, зберігаючи важливі аспекти його характеру в романі. Показуючи Ніка самотнім і розчарованим, Лурман поглибив його образ, відобразивши його внутрішній світ і психологічний розвиток.

Тому Баз Лурман у своїй екранізації намагався зрозуміти та відчути головного героя, відтворюючи важливі моменти роману та додаючи нові аспекти, які роблять історію багатшою, багатшою та придатнішою для сучасної аудиторії.

Можна відзначити, що в екранізації База Лурмана деякі аспекти образу Ніка Керравея, відображеного в романі Фіцджеральда, були перероблені або спотворені. Наприклад, у фільмі Нік не демонструє описаного в книзі рівня освіти та ерудиції, а його бажання стати письменником підкреслюється не так сильно, як у літературному оригіналі. Крім того, роман між Ніком і Джорданом Бейкер у фільмі також був значно зменшений, завдяки чому вона відчувала себе лише другорядним персонажем. Ці відхилення від зображення Ніка Фіцджеральдом можуть вплинути на сприйняття та розуміння персонажа глядачами, а також на розвиток сюжету фільму. Отже, хоча екранізація Лурмана має свої сильні сторони, вона не може повністю передати складну та багатогранну особистість

Ніка Керравея, яку Фіцджеральд створив у своєму знаменитому романі «Великий Гетсбі».

2.3. Аналіз ключових елементів кінематографічної адаптації

Аналіз основних елементів екранізації роману «Великий Гетсбі» Ф. С. Фіцджеральда в інтерпретації режисера Б. Лурмана, що відображає важливі тенденції у сприйнятті та інтерпретації твору Ця класика кіно. До ключових аспектів аналізу відносяться (Vasetska & Ostapenko, 2020, Фіцджеральд, 1982):

- зв'язок із літературним джерелом: режисер Б. Лурманн встановлює тісний зв'язок із оригінальним романом, намагаючись правдиво передати ключові моменти, атмосферу та теми, такі як американська мрія;
- суб'єктивне прочитання режисера: приступаючи до екранізації, Б. Лурманн пропонує власну інтерпретацію твору, виражену через режисерський стиль, використання візуальних ефектів і музики;
- нові естетичні критерії: естетичні та стилістичні відмінності фільму порівняно з книгою можуть показати, наскільки екранізація відображає сучасні тенденції та потреби кіноіндустрії;
- погляд на особистість та суспільство: фільм здатний інтерпретувати теми та проблеми, порушені в романі, беручи до уваги сучасний контекст і культурні уподобання аудиторії.

Аналіз екранізації роману «Великий Гетсбі» Ф.С. Фіцджеральда, особливо в екранізаціях Дж. Клейтона (1974), Р. Марковіца (2000) і Б. Лурманна (2013), показав різноманітність підходів до інтерпретації та відтворення твору. Тож, можна виділити з аналізу:

- характеристики сюжету та компонування: кожен адаптований твір має своє унікальне лінійне компонування, зокрема, фільм Дж. Клейтона досить точно відтворює сюжет оригіналу, але переосмислює його на користь ліричної історії кохання;

– зміни в зовнішності та характеристиках персонажів: екранізація Дж. Клейтона відрізняється від оригіналу способом зображення персонажів і зміненими характеристиками, зокрема зовнішністю та темпераментом Міртл і Тома, щоб підкреслити їх роль у розвитку сюжету;

– семантика кольору: у кожній екранізації використовується власна кольорова палітра, щоб підкреслити емоційний стан персонажа та посилити романтичну атмосферу. Наприклад, фільми Дж. Клейтона насичені червоним кольором для більш виразного зображення чуттєвості та бажання героїв;

– зміна семантики образу: наприклад, у фільмі Дж. Клейтона зелене світло маяка асоціюється з романтичною мрією, відчуженістю та недосяжністю, на відміну від наступних екранізацій. відповідно до, де асоціюється з «американським» міфом;

– використовуючи сучасні кінотехнології та формат 3D: Лурманн намагався створити вражаючі візуальні ефекти та використав високотехнологічні засоби, щоб відтворити розкішну та святкову атмосферу «американської мрії». Це допомагає фільму стати більш привабливим для сучасної аудиторії;

– семантика образу та змісту: у фільмі Лурмана композиція з квітів, місячне світло та музичний супровід не лише прикрашають сцену, а й мають символічне значення. Вони наголошували на штучно створеній красі та недоліках «американської мрії», водночас наголошуючи на оманливості та недосяжності бажаного;

– партитура: Лурманн використовує поєднання класичних, джазових і рок-композицій для створення старомодного й універсального звучання фільму. Це додає стрічці певного художнього стилю та відтворює атмосферу епохи;

– інтертекстуальність із минулим американського кінематографа: у своїх адаптаціях Лурманн використовує елементи відомих голлівудських фільмів минулих десятиліть, наприклад «Кабаре» Б. Фосса – показати історію американських ілюзій через об'єktiv кінокамери «Фабрика мрій». Це дозволяє режисеру передати атмосферу епохи та враження від епохи, в яку відбуваються події роману;

- відтворення соціального статусу через костюми: Лурманн акцентує увагу на костюмах героїв, які стають важливими символами їх соціального статусу та бажання «зловити мрію»;

- трагедія перетворюється на модні аксесуари: відображає розкіш і безтурботність епохи, підкреслюючи при цьому тему ілюзій і порожнечі «американської мрії»;

- посилення трагедії персонажів: Лурманн відхиляється від сюжету роману, включаючи епізоди, яких немає у вихідному тексті, як-от криза оповідача Ніка Керравея та смерть Міртл. Ці додаткові сюжетні лінії підвищують трагізм і роблять «випадковості» більш насиченими;

- образ Гетсбі: у виконанні Леонардо Ді Капріо образ Гетсбі стає більш переконливим і емоційним. Режисер врахував медійний образ актора, який склався після участі у фільмі «Титанік». Це допомагає передати теми глобальної трагедії та людського перебільшення, властиві історії Гетсбі;

- відхід від оригіналів: такі режисери, як Джон Клейтон і Роберт Марковіц, відійшли від ідеалів Фіцджеральда, зосередившись на романтичному аспекті або візуально відтворивши міф про «американську мрію». Однак Лурманн відтворив ідею «Великого Гетсбі» за допомогою сучасних технологій кінематографічного мистецтва, допомігши привернути увагу молоді до цього класичного твору.

Видно, що Баз Лурман вдало відтворив образ Гетсбі в екранізації роману «Великий Гетсбі». Джеймс Гейтс у виконанні Леонардо Ді Капріо виявився чудовим втіленням загадкового та складного персонажа, одного з найцікавіших у літературі ХХ століття. Лурман зумів передати не тільки таємницю та недовіру, що оточували Гетсбі, але й його тугу за минулим та почуття вразливості. Ді Капріо вдало зіграв Гетсбі, підкресливши його таємничість і внутрішній конфлікт, а також бажання відновити минуле, яке так чудово зображено в романі. Таким чином, перевтілення Лурмана в Гетсбі у фільмі допомогло глядачам краще зрозуміти і відчувати цього привабливого та загадкового персонажа, який став однією з ключових фігур світової літератури.

Аналізуючи образи Гетсбі та Дейзі Б'юкенен у фільмі База Лурмана «Великий Гетсбі», можна виявити певні відмінності від їхніх літературних прототипів. Режисер відступив від кількох ключових моментів, які визначали героїв роману Фіцджеральда, які могли вплинути на сприйняття глядачами їхніх внутрішніх конфліктів і мотивацій.

У фільмі немає сцени зустрічі Ніка Керравея з батьком Гетсбі, яка могла б змусити глядачів поставити більше питань і розкрити більше про таємничий образ Гетсбі. Також відсутня сцена, яка б пояснювала мотиви Гетсбі залишити список порядку денного в старій книзі, яка б розкрила більше про його внутрішній світ і амбіції.

Що стосується образу Дейзі Б'юкенен, Кері Малліган вдало передала образ загубленої жінки, яка страждає від власних конфліктів, але фільм не підкреслив повністю її слабкість і залежність від чоловіків, як у романі. Лурману не вдалося повною мірою передати ту філософію і символізм, які Фіцджеральд вклав в образ Дейзі, що, можливо, вплинуло на розуміння глядачами глибини її характеру.

Тому, хоча образи Гетсбі та Дейзі відтворені в достатній мірі та зберігають основні характеристики своїх літературних прототипів, відсутні елементи та передані мотиви можуть вплинути на сприйняття глядачами їхніх героїв.

Відтворення героїв книги на екрані відображає високий професіоналізм і увагу до деталей режисера та акторів. Сцени, що відтворюють ситуації та діалоги в романі, дають глядачам відчуття яскравих переживань, порівняно з емоціями, які виникають під час читання книг. Зокрема, образ Дейзі на екрані передано реалістично, з використанням найяскравіших цитат, щоб підсилити враження на глядачів і передати філософію, яку висував Фіцджеральд. Кері Малліган вдало відтворила образ загубленої жінки з внутрішніми конфліктами, зробивши її характер зрозумілим навіть для тих, хто не знайомий з романом.

Також варто відзначити вдалий образ Тома Б'юкенена, який дотримується більшості характерних рис книжкового персонажа, змушуючи глядача відчувати властиву цьому персонажу зверхність і надмірну впертість.

Загалом інтерпретацію Базом Лурманом роману «Великий Гетсбі» можна вважати успішною спробою оновити класику для сучасної аудиторії. Перехід до сучасних технологій і музичних тенденцій допоміг створити свіжий і захоплюючий фільм, який залишається вірним духу оригінального роману.

Хоча деякі неточності, такі як використання автомобіля, який з'явився на ринку пізніше подій роману, можуть бути помічені деякими глядачами, вони не впливають на загальну якість інтерпретації. Навмисні зміни, такі як сучасний саундтрек і оновлені візуальні ефекти 1920-х років, додають нові звуки та відчуття до візуальних елементів, зберігаючи при цьому суть оригінальної роботи.

Такий підхід до інтерпретації класики має великий потенціал у сучасному кіно, допомагаючи залучити нову аудиторію до традиційних літературних шедеврів. Тому роботу База Лурмана «Великий Гетсбі» можна вважати вдалою, оскільки він передає основні елементи та дух роману, адаптуючи його до сучасних реалій та потреб глядачів.

2.4. Вплив інтермедіального перетворення на загальний контекст

Медійна екранізація роману Ф. С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі» в екранізації режисера База Лурмана має значний вплив на загальний контекст твору та його сприйняття (Vasetska & Ostapenko, 2020, Фіцджеральд, 1982):

- підвищення інтересу до класики: екранізація Лурмана привернула увагу молодіжної аудиторії та стимулювала її інтерес до літературного оригіналу. Це завершить актуальність роботи в сучасному культурному контексті.

- глибше розуміння тем і концепцій: Екранізація дозволяє глибше зрозуміти теми та ідеї, згадані в романі, візуально відтворюючи сюжетні лінії та персонажів.

- переосмислення трагедії та етичних питань: роман режисера та додаткові деталі можуть вплинути на сприйняття трагедії та етичних питань, порушених у романі. Це може призвести до нових інтерпретацій твору.

– розширює аудиторію: екранізація може залучити до твору нову аудиторію, яка раніше не була з ним знайома. Це сприяло популяризації серед населення класичної літератури.

Висновки до Розділу II

Інтермедіальний аналіз, заснований на романі Фіцджеральда та екранізації База Лурмана, дозволяє дослідити взаємодію між літературою та кіно, визначивши збережені ключові моменти та інтерпретуючи нові твори в кінематографічній формі. Це показує, як адаптація може зберегти основні ідеї та емоції, надаючи глядачам новий вигляд і відчуття (Vasetska & Ostapenko, 2020).

Отже, аналіз основних елементів екранізації роману «Великий Гетсбі» в інтерпретації режисера Б. Лурмана:

– дозволяє визначити специфіку та унікальність фільму. екранізацію цього літературного шедевру та зрозуміти, що таке сучасний кінематограф. розуміти та відтворювати класичні літературні твори;

– показує, що кожна екранізація роману «Великий Гетсбі» має свої особливості та відтворює оригінал, враховуючи режисерську інтерпретацію та тенденції сучасного кіно;

– відрізняється від попередніх версій використанням елементів минулого американського кіно, підкресленням соціального статусу через костюми та перетворенням трагедії на модний атрибут.

Загалом адаптація База Лурмана вирізняється з попередніх версій своєю сучасністю, емоційністю та здатністю залучити широку аудиторію до класики Фіцджеральда.

Тому тимчасова екранізація роману «Великий Гетсбі» База Лурмана вплине на загальний контекст твору, розширить аудиторію та сприятиме глибшому розумінню теми та ідей, стимулюючи дискусію з етичних питань. піднятий роботою.

ВИСНОВКИ

У процесі дослідження завданням було проаналізувати та синтезувати мистецтво в контексті інтермедіальності, порівняти теорії цього явища, а також вивчити роль та значення інтермедіальності у сучасних культурних контекстах, а також проведення інтермедіального аналізу екранізації Б. Лурмана за романом «Великий Гетсбі» Ф.С. Фіцджеральда.

Результати досліджень показують, що художній синтез, виражений через інтермедіальність, відіграє важливу роль у сучасних культурних процесах. Порівнюючи теорії інтермедіальності, визначено, що це явище може мати багато різних проявів і сприяє глибокому розумінню творів у різних медіаформатах.

Що стосується ролі та значення інтермедіальності в сучасному культурному контексті, то вбачається, що воно дозволяє поєднувати багато видів мистецтва та медіа, створюючи нові форми вираження, сприяючи розвитку різноманітності. культурна диверсифікація.

За аналізом екранізації роману Ф.С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі» зрозуміло що Баз Лурманн вдало показав та зберіг основні риси таких головних героїв, як:

- Гетсбі;
- Дейзі;
- Нік;
- Том.

Також варто відзначити вдале використання музичного супроводу та візуальних ефектів для створення старовинної атмосфери та підкреслення настрою сцен.

Однак деякі відхилення від оригінального сюжету та невідповідності образам книги можуть викликати певне незадоволення шанувальників оригінального роману. Наприклад, бракує деяких важливих сцен, які відображають глибину та складність персонажів або зміни в особистостях деяких персонажів.

Практичні рекомендації:

За результатами дослідження пропоную проводити подальші дослідження інтермедіальності як ключового феномену сучасної культури. Для цього необхідно провести детальний аналіз творів у різних медіаформатах, зосередившись на їх взаємозв'язках і взаємовпливах.

Слід також вивчити, як використовувати інтермедіальний аналіз для розширення розуміння та інтерпретації творів мистецтва. Це може сприяти розвитку нових методів дослідження та покращенню якості аналізу мистецтва в усіх його формах вираження.

Загалом вивчення інтермедіальності в контексті художнього синтезу є актуальним і перспективним науковим напрямом, який може вагомо сприяти розвитку сучасної культурології та медіазнавства.

На підставі проведених досліджень рекомендую режисерам, які планують екранізувати класичні літературні твори, ретельно проаналізувати оригінальний сюжет і образи героїв, щоб якомога точніше відтворити їх у кіно. Важливо зберегти ключові моменти та характеристики персонажа, щоб не втратити глибину та цінність оригінального твору.

Крім того, режисеру слід уникати надто далекого відходу від оригінального сюжету та зміни характерів героїв, що може викликати негативну реакцію глядачів. Важливо підтримувати баланс між власною творчістю та вірністю вихідному матеріалу, щоб створити чудовий кінематографічний продукт, здатний вразити як глядачів, так і шанувальників твору відповідної літератури.

RESUME

The term paper was written by Victoriia Matchenko, a 3rd-year student of the MLa 01-21 group, specialty 035 "Philology", majoring in Germanic languages and literature (translation included).

Research object: Interaction of literature and cinema, based on scientific knowledge of intermediality.

Subject of research: The specificity of the interaction of the literary text and film adaptations in the context of the intermedia approach.

The purpose of the study: Understanding and clarifying the process of interaction between literature and cinema and identifying their influence on the modern cultural paradigm.

Research task: Analysis of artistic synthesis in the context of intermediality, comparison of theories about this phenomenon, study of the role and meaning of intermediality in modern cultural contexts, conducting intermediality analysis based on the novel by F.S. Fitzgerald's "The Great Gatsby" and the adaptation of the Australian director B. Luhrmann.

The coursework delves into the growing relevance of intermediality, focusing on the interaction between literature and cinema. It aims to understand how these two mediums influence each other in the modern cultural landscape. The study is motivated by the increasing popularity of film adaptations of literary works and the need to explore their intricate relationship.

The research investigates the specific dynamics between literary texts and film adaptations, using F.S. Fitzgerald's "The Great Gatsby" and B. Luhrmann's adaptation as a case study. It draws on the theoretical frameworks and insights of scholars such as Seymour Chatman, N. Nikoryak, A. Matiichak, Cubillo Paniagua Ruth, Agnes Peto, and Jens Schröter.

The coursework's objectives include analyzing artistic synthesis, comparing theories of intermediality, studying intermediality's role in modern cultural contexts, and conducting intermediality analysis. The theoretical and methodological approach

integrates literary analysis, comparative text analysis, cinematographic analysis, and intertextual analysis.

Results: The research findings indicate that artistic synthesis through intermediality plays a crucial role in contemporary cultural processes. Comparing intermediality theories reveals its diverse manifestations, contributing to a profound understanding of works across various media formats.

Regarding the role and significance of intermediality in the modern cultural context, it facilitates the fusion of multiple art forms and media, creating new forms of expression and fostering cultural diversification.

The analysis of the adaptation of F.S. Fitzgerald's "The Great Gatsby" by Baz Luhrmann shows a successful portrayal and retention of key characteristics of major characters such as Gatsby, Daisy, Nick, and Tom. Additionally, the adept use of music and visual effects creates a vintage atmosphere and enhances scene moods.

However, some deviations from the original plot and discrepancies in character depictions may lead to dissatisfaction among fans of the original novel. For instance, the absence of certain important scenes that reflect the depth and complexity of characters or changes in personalities of some characters may be noted.

The research suggests further exploration of intermediality in contemporary culture, emphasizing detailed analyses of works across media formats and utilizing intermedial analysis for better understanding of art.

Theoretical and methodological basis of research: Literary analysis, comparative text analysis, cinematographic analysis and intertextual analysis. The works of the authors listed above will be used for research.

Coursework structure: the coursework consists of an introduction; of two sections divided into subsections; conclusions; resume and list of used literature.

Key words: intermediality, literature, cinema, media, screen adaptation.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дубініна, О. (2014). Чи можливо екранізувати стиль? *Сучасні літературознавчі студії.*, (Вип. 126. Ч. 1.), 242–255.
2. Дубініна, О. (2014). Екранізація літературного твору: Семіотичний аспект. *Іноземна філологія*, (Вип. 126, ч. 1), 89–97.
3. Інтермедіальність у літературі. (2023). – 22 с. – URL: <http://surl.li/setoo>
4. О. О. Бровко, О. А. Галич, О. А. Лапко, Н. М. Філоненко (2014). Зарубіжна література та методика її викладання: державна атестація : навч.-метод. посіб. для орг. самостійної роботи й підготов. до державної атестації студ. спец. «Українська мова і література», «Українська мова і література. Мова і література (англійська)» / Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». – Луганськ : Вид-во ДЗ “ЛНУ імені Тараса Шевченка”, – 246 с.
5. Пешкова, О. (2019). *Інтермедіальність англійськомовних художніх текстів хх-ххі століть: Когнітивно-семіотичний аспект* [Неопубл. Дисертація]. Запорізький Національний Університет.
6. Просалова, В. А. (2014). *Інтермедіальні аспекти новітньої української літератури*. ДонНУ.
7. Рисак, О. О. (1999). *Проблеми синтезу мистецтв в українській літературі кінця ХІХ -- поч. ХХ ст.* [Неопубл. автореф. дис. д-ра філол. наук]. КУ.
8. Фіцджеральд, Ф. С. (1982). *Великий Гетсбі. Ніч лагідна*. Дніпро.
9. Циховська, Е. (2014). Теоретичні дилеми поняття інтермедіальності. *Слово і час*, (11), 49–59.
10. Chatman, S. (1980). What novels can do that films can't (and vice versa). *Critical Inquiry*, 7(1), 121–140.
11. Cubillo Paniagua, R. (2013). Intermediality in the 21st century. У *Diálogos revista electronica de historia* (2-ге вид., с. 169–179). Universidad de Costa Rica.
12. *Film adaptation of Chinese literature (practice)* | Khan Academy. (б. д.).

Khan Academy. <http://surl.li/seush>

13. Nikoriak, N., & Matiychak, A. (2022). Intermediality as a genre dominant of the screenplay. *InterConf*, (13(109)), 184–190.
14. Pethő, Á. (2011). *Cinema and intermediality: The passion for the in-between*. Cambridge Scholars.
15. Rajewsky, I. O. (2011). Intermediality, intertextuality, and remediation: A literary perspective on intermediality. *Intermédialités*, (6), 43–64.
16. Schröter, J. (2011). Discourses and models of intermediality. *CLCWeb: Comparative Literature and Culture*, 13(3).
17. Vasetska, V., & Ostapenko, L. (2020). Художня інтерпретація роману Ф. С. Фіцджеральда "Великий Гетсбі" у сучасних екранізаціях (компаративний аспект). *Literature and Culture of Polissya*, 98(14f), 154–162.
18. Wolf, W. (2002). Intermediality revisited: Reflections on word and music relations in the context of a general typology of intermediality. *У Word and music studies* (с. 13–34). N. Y.: Rodopi.